

dakapo

Personaltidning för
AB Bahco Ventilation
Ansvarig utgivare
Eskil Sjödin
Nr 3 Juli 1973

VD informerar

Den förbättrade konjunkturbilden har inte slagit igenom på den svenska byggmarknaden ännu. Byggsektorn präglas fortfarande av onormalt låg igångsättningstakt, och det verkar som om vi får leva i det klimatet ett tag framöver. Det här betyder att vi kommer att få slåss hårt om alla objekt i år. Men våra möjligheter att konkurrera är goda, och jag har stora förhoppningar om att vi kommer att klara våra målsättningar.

När det gäller våra konsumentkapitalvaror (R-sortimentet) så lever vi definitivt i en bättre konjunktur, och den försäljningen går mycket bra just nu.

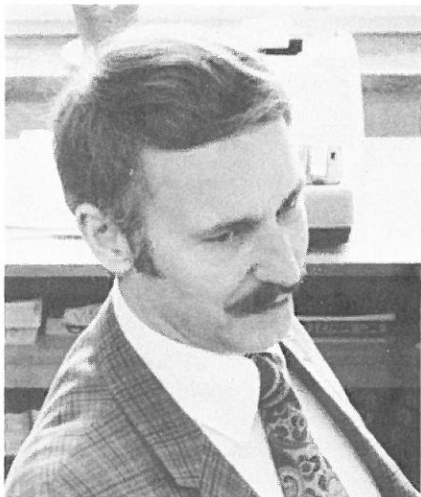
De allra flesta av oss går nu på en välfortjänt semester. Låt oss hoppas att den blir riktigt lyckad, och att vi kommer tillbaka fulla av kraft och ny arbetslust.

I det här numret av Dakapo kan ni bl a läsa en intervju med vår förre chef, Tor Olssén. Artikeln ger en fin bild av hur vårt företag utvecklats från något ganska blygsamt till en av Europas största ventilationsindustrier. Genom konsekvent hårt arbete och en orubblig tro på en framtid i den här branschen har den utvecklingen kunnat förverkligas. Företagsledningen vill gärna framföra sitt tack till direktör Olssén för hans mångåriga, framgångsrika arbete på Bahco.

Ha det så skönt i sommar!

Vad gör du på din semester?

Dakapo gick runt och frågade några av medarbetarna om deras semesterplaner.

Sven Hjerling, Örebrofilialen

Jag tar min semester på ordinarie tid. De 10 första dagarna skall jag göra en fjällvandring i Sarekmassivet med ryggsäcken Fjällräven på ryggen, välsmorda marschkängor på fötterna och myggsprayen skjutklar.

Med stenar i ryggsäcken har jag träningsvandrat i Kilsbergen här utanför Örebro, så jag är inte helt oförberedd. Men för säkerhets skull följer två starka killar med, som kan ta mig på ryggen när det blir alltför jobbigt.

Resterande två veckors semester går åt till att vila upp mig på landet och plåstra om skoskaven.

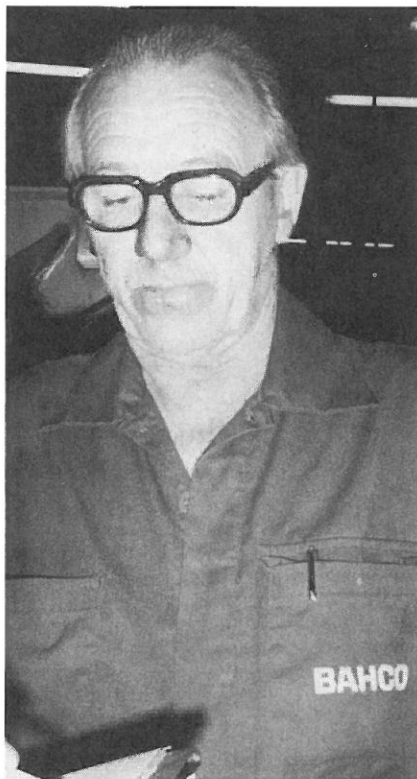

Georg Willen, truckförare:

Jag har skjutit fram semestern 14 dagar och jag har inga speciella planer för

den. Förr om åren har jag varit ute och rest en hel del – förra året var jag i England – men i år kommer jag mest att hålla till i sommarstugan i Åkeby och i stan. Vid sommarstugan blir det mest att hålla på att fiska och greja. Grannen och jag brukar lägga nät därute och det vi får är mest gös och fanfisk (ungefär som mörst fast litet större).

Det kan väl tänkas att jag åker över till Åbo på några dagar också men jag har som sagt inte planerat för några resor under sommaren.

Gustav Strand, svetsare och flänssmed på B-verkstadsberedningen

Jag får semester den 20 juli och då åker tanten och jag och hälsar på vår dotter som bor strax utanför Karlstad. Vi har inte planerat för några långresor. Det blir mest "fisking" och båtåkning skulle jag tro. Vad man gör beror ju väldigt mycket på väder och vind och vi har inte lagt upp något fast program för semestern. Förmodligen kommer vi att göra en sväng till Dalsland också och sen kan det väl tänkas att man gör någon liten utflykt då och då.

Bert Holmberg, svetsare på B-verkstan

åker till Kina veckan före ordinarie semester och stannar där i 3 veckor. Med resa och allt kommer det hela att ta 32 dagar i anspråk.

Resan kommer att börja med båt till Åbo och därifrån med tåg till Moskva. Från Moskva fortsätter resan med flyg till Irkutsk och därifrån blir det återigen tåg med Peking som mål via Manchuriet och Mongoliet.

Det var svensk-kinesiska vänskapsförbundet som gick ut med den här inbjudan och jag skickade in en ansökan och hade turen att få komma med. Vi blir ett 25-tal jobbare från 7 olika fackförbund som kommer att åka. Resan kostar drygt 3000:- per person men jag tror att den är värd pengarna. Det ska bli verkligt intressant att få besöka industrier och fackförbund och se hur de fungerar.

●
Det är omöjligt att njuta av sysslolösheten om man inte har mycket att göra

Jerome K. Jerome

●

Irma Gullman, personalavdelningen

De första två veckorna av semestern skall jag tillbringa i Jugoslavien, närmare bestämt en liten stad som heter Herzнови vid Adriatiska Havet inte långt ifrån den mer kända turistorten Dubrovnik. Herzнови var ursprungligen en fiskeby och fortfarande livnär sig en stor del av stadens befolkning på fiske.

Meningen är att vi skall försöka se hur folk lever och eventuellt följa med på någon fisketur istället för att bara bada och sola.

Andra delen av semestern kommer jag att ägna åt ungdomsarbete inom pingstkyrkan eller delta i en tältkampanj.

Willy Nilsson, AEA-verkstaden

De första 14 dagarna av min semester ska jag hjälpa till att sätta på fasad på mina föräldrars hus och resten av tiden kommer jag att tillbringa på västkusten tillsammans med "tjejen". Vi hyr en stuga på ett ställe som heter Ramsvik. Det ligger en mil från Smögen. Där har jag varit alla somrar utom en sedan 1964. Det är ett underbart ställe med fin natur, härligt badvatten och lugnt och skönt i största allmänhet. Ibland brukar vi hyra en båt och åka ut och meta torsk och makrill och även flatfisk. När vi metar använder vi musslor eller räkor som agn. Det ska verkligen bli skönt att komma dit och ta igen sig.

Siv Forsberg, receptionen

Tillsammans med sex kamrater skall jag bilsemestra i Österrrike och Schweiz hela semestern. Vi far rakt genom Västtyskland för att komma ner till det vackra Österrrike så snabbt som möjligt. Färden går bl a över Grossglockner, där vägens högsta punkt ligger 2400 m över havet. Sedan bär det av till OS-staden Innsbruck och vidare in i Schweiz och den fantastiskt vackert belägna staden Locarno nere vid den italienska gränsen. Där kommer vi troligen att stanna en vecka drygt och bara njuta av det förhoppningsvis fina vädret och det klara vattnet i Lago Maggiore, innan vi åter styr kosan mot Sverige.

Eva-Britt Sundin, bastutillverkningen

feriearbetar för att tjäna ihop till en tågsemester.

Jag ska köpa ett inter-railkort för 360:- som man får resa hur mycket som helst för i Europa under en månad. Först och främst ska jag åka till Rom och sedan kanske till Athen. Jag ska också till Frankrike men någon speciell ort där är inte bestämd än.

Vi är fem stycken härifrån stan som gör sällskap. Vi får väl se hur länge vi håller ihop. Förra året var vi fyra som reste men vi blev oeniga efter en tid och var tvungna att dela på oss. När jag kommer tillbaka från resan ska jag förmodligen börja på en turistbyrå eftersom jag är färdig med skolan nu.

Lars Jerstedt, dokumentationsavdeln.

Vad jag tänker göra på min semester? Jo, jag kommer liksom tidigare år att åka till den lilla sydtyska staden Dinkelsbuhl, som ligger vid den "Romaniska vägen" i Bayern. Där finner man den verkliga kontrasten till vår moderna bebyggelse. Tiden tycks där ha stått stilla i århundraden. Vallgrav, ringmur, tom och korsvirkeshus är idag exakt som på 1600-talet, då Gustav II Adolf intog staden. Sedan den tiden äger ett festspel rum varje år i mitten av juli till åminnelse av att den svenske härföraren lät skona staden från plundring. Men det är inte enbart för festspelet och det goda ölet, som brygges speciellt för detta tillfälle, som jag åker dit. Det är framförallt för den unikt gamla miljön, som är fullständigt fri från vår tids betonghus och neonreklam. Jag känner ingen annan plats där man kan koppla av som just där.

Turistbyråer, som auktoriserats av Svenska Turisttrafikförbundet, känner du igen på en grön skylt med vitt "i" på.

Sommarpristävling 1973

Vi ser fram mot en skön semester med massor av härliga aktiviteter. Dakapo vill gärna veta hur Du haft det i sommar. Därför utlyser vi en pristävling om semestern 1973.

Semesterfotot

1. Fotografera Ditt bästa semesterminne och förse gärna bilden med en trevlig bildtext. Bäst gillar vi svartvita fotografier men vi kan också acceptera färgbilder

Semesterhistorien

2. En trevlig berättelse eller kåseri från sommaren 1973. Gärna både kort och rolig.

Sommardikten

3. Kanske skriver Du någon dikt i sommar. Skicka den till oss.

Teckning eller målning

4. Tecknar Du eller målar så vill vi gärna ta del av Din konstnärliga talang. Skicka till oss. Kanske har Dina barn gjort en riktigt trevlig sommar-teckning en regnig dag. Den är också välkommen.

Priserna i sommartävlingen blir sommarspel, sommarböcker och film.

Hur gick det med slutaröka kampanjen?

I förra numret av Dakapo gjorde jag ett upprop till alla som ville sluta röka men fann det alltför svårt. Ett tiotal hörde av sig ganska snabbt och förhoppningen om en livlig anslutning var stor från min sida.

Men tyvärr stannade det vid dessa tio tappra. Är det verkligen inte fler som upplever sin rökning som ett stort problem? Jag vill därför förnya min appell och hoppas på en livligare anslutning den här gången. Hör av dig till mig!

Det är mycket arbete som måste slutföras före semestern så det blir nog omöjligt att ordna ett möte för "kämtruppen" som redan anmält sig. Till dom och alla andra vill jag säga följande:

Det är lättare att sluta röka under semestern. Passa på och byt vanor när du ändå byter miljö. De flesta som har lyckats sluta röka har gjort det i tider där man kan slappna av och ta det lugnt. Gör ett försök nu, tillfället kommer inte tillbaka förrän om ett år.

Själv har jag börjat spela golf och det tänker jag fortsätta med. Beslutet att sluta röka innebär en besparing på trehundra kronor i månaden (om jag lyc-

kas). För dom pengarna får jag råd att skaffa mig den utrustning som behövs och mycket mera.

Jag kan tyvärr inte säga att jag helt lyckats sluta röka. När begäret har satt in i stressade situationer har mina rökande arbetskamrater fått offra sig och bjuda på en "tagg". Och då måste jag köpa cigaretter för att kunna bjuda igen. Men jag har minskat konsumtionen till ett tiotal om dagen på det här sättet och när semestern sätter in så lägger jag av helt. Bergis!

Ha det så skönt i sommar och gör ett försök att sluta röka önskar

Anders Rongelid

Information från företagshälsovården

Byggnadsbranschens organisation för arbetarskydd och företagshälsovård kallas populärt **Bygghälsan**. Dess formella namn är Byggnadsindustrins stiftelse för arbetarskydd och företagshälsovård.

Det är en ideell förening bildad av svenska byggnadsindustriförbundet, Svenska väg- och vattenbyggnadsarbetsgivareförbundet, Rörledningsförmornas arbetsgivareförbund samt Målarvärdarnas riksförening i Sverige. Sedan ca två år tillbaka har vi haft överläggningar med de ansvariga inom **Bygghälsan** för att få till stånd ett samarbete inom företagshälsovården. Det gäller, som väl alla förstår, vår montagepersonal som vi har svårt att nå med företagshälsovård från Enköping.

Bygghälsan däremot har fasta centraler på många ställen i vårt land, dessutom förfogar de över mobila enheter, vanligtvis bussar, som kan utföra hälsoundersökningar på arbetsplatserna.

Bahco Ventilation har länge uttryckt en önskan om att få komma med i denna organisation för att kunna erbjuda montagepersonalen företagshälsovård. I början av juni detta år lyckades vi nå en preliminär överenskommelse om samarbete, vilket betyder att de kollektivanställda ute på fältet har möjligheter att på sin arbetsplats få hälsoundersökningar utförda via **Bygghälsan**.

Vi beräknar att verksamheten skall kunna starta under hösten 1973. Det återstår egentligen bara några kompletterande diskussioner angående den ekonomiska frågan. För den enskilde kommer dock hälsoundersökningen att vara såväl kostnadsfri som frivillig. Blir såsom en följd av hälsoundersökningen sjukvård nödvändig regleras dessa kostnader som vanligt av försäkringskassan.

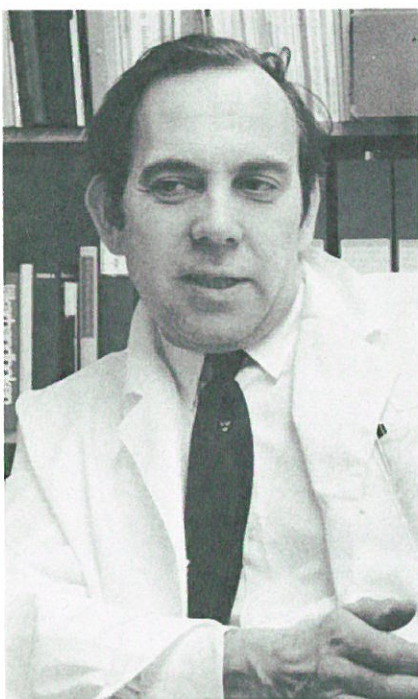
Tyvärr har **Bygghälsan** ännu icke hälso-

undersökningar av tjänstemän på sitt program men kommer troligtvis att utveckla en plan för detta. Vi har då ett förhandslöfte att få vara med från början och på detta sätt kommer vi att kunna förmedla företagshälsovård även åt tjänstemännen ute på fältet.

Vi inom företagshälsovården på Bahco Ventilation i Enköping utför både allmänna och riktade hälsoundersökningar. Syftet med dessa är att tidigt försöka upptäcka sjukdomstillstånd så att medicinsk behandling kan ges innan sjukdomen förvärrats. Med detta försöker vi skapa ett medicinskt underlag för att kunna åstadkomma en förbättring av arbetsförhållandena genom insatser på det tekniska arbetarskyddets, arbetshygienens och ergonomins område. Hälsoundersökningarna avser att i första hand så tidigt som möjligt upptäcka lung-, hjärt- och kärl- samt led- och ryggskador men även sjukdomar inom mag- tarmkanal och urinvägar. I vårt undersökningsprogram ingår även kontroll av syn och hörsel samt vissa blod- och urinanalyser.

Läkaren och den medicinska personalen i övrigt har tystnadsplikt varför inga individuella sjukdomsförhållanden delges arbetsgivaren. Däremot kan den anställde själv i samråd med läkaren uppta diskussioner med arbetsledningen om arbetsförhållandena eller eventuella förändringar av arbetsuppgifterna. I samma anda arbetar **Bygghälsan** med sina hälsoundersökningar. Till skillnad från **Bygghälsan** kan vi dock på Läkarcentralen i Enköping även erbjuda akut sjukvård och tidsbeställd mottagning.

Vi ser dock fram emot ett långt och gott samarbete inom företagshälsovårdens område och är glada över att fler anställda inom Bahco Ventilation kan omfattas av densamma.

Doktor Sten Ericson informerar om företagshälsovården

Har du rent mjöl i påsen?

I så fall behöver Du inte känna ilningar längs ryggraden när Du passerar förbi vaken vid entren till verkstaden. Enligt gällande bestämmelser skall den som för ut någonting från anläggningen hos vaken visa upp följesedel eller annat papper som styrker att det hela är OK. Att kontrollera in- och utpassering är en av de uppgifter Gunnar Persson och hans vaktare från Securitas är ansvariga för.

Den andra stora uppgiften är att fullgö-

ra brandbevakning, framförallt då på tider när lokalerna är tomma.

Till detta kommer en mängd mindre uppdrag såsom viss uppsikt över parkeringsplatser och trafik, låsning och upp-låsning, uppsikt över läckagerisker från vatten- och luftledning mm. Givetvis skall också obehöriga hållas borta under alla tider på dygnet.

Sedan någon tid tillbaka har vaktlokalen varit bemannad varje arbetsdag un-

der två skift, medan endast ronderande vakt finns under nattetid och under icke arbetsdagar.

Dagvakterna utgöres till största delen av kvinnlig personal och dessa synes väl fylla sin funktion.

Att vara väktare är förmodligen svårare än vad man i allmänhet tror. Det gäller att vara skärpt och reagera för allt som avviker från det normala och detta måste ske samtidigt som rutinen i övrigt kan bli nog så enahanda.

Tyvärr händer det rätt ofta att de av oss som blir föremål för väktarnas intresse tar illa upp och på olika sätt låter detta vårt misstag gå ut över väktaren. Det borde vi inte göra. Väktaren gör bara sin plikt och följer de instruktioner som skapats med företagsledningens goda minne. Väktarna är också människor och kan naturligtvis fullgöra sitt uppdrag på olika sätt men umgänget med dem blir ju inte bättre av att "offren" blir på dåligt humör.

Vårt område är mycket svårbevakat. Dels är det praktiskt taget helt i avsaknad av inhägnader och dels tillåter inte vaktlokalens placering särskilt god överblick över bevakningsområdet. Detta försvårar väktarnas arbete i mycket hög grad.

Under de tider då endast ronderande vakt finnes uppstår ibland irritation när någon önskar komma in eller ut. Om väktaren är ute på rond kan han nås på följande sätt:

Vid luckan till vaktlokalen sitter en larmknapp och en telefonapparat. Tryck på larmknappen och vänta tills dess att en signal hörs i telefonen.

Lyfta då av denna och svara. Väktaren finns då i den andra ändan av förbindelsen och man kan tala om för honom vad man vill, och få reda på hur länge man behöver vänta innan man blir insläppt.

Man kan kanske fråga sig varför vi överhuvudtaget har bevakning. På detta är svaret att brandbevakning är ett försäkringsvillkor och den medför också vissa premierabatter. Den övriga bevakningen motiveras av flera faktorer såsom vissa fabriktionshemligheter, mängder av åtråvärda varor som kan stjälas o s v. Det är alltså inte tänkbart att vara utan bevakning och bevakningen behöver inte innebära något intrång i den personliga integriteten om vi alla följer de ordningsregler som finns.

Att hissa flaggan ingår också i väktarens dagliga sysslor – Margareta Lindqvist verkställer.

dagens skyddsruta

Inom vårt industriområde förekommer en mycket livlig trafik av olika slags fordon, både inomhus och utomhus.

Inomhus är det i första hand truckarna man tänker på, men många tar sig fram på sparkcyklar och den allra största delen av oss går till fots.

Hur man än färdas gäller det att vara försiktig och ha uppmärksamheten helt skärpt.

Sparkcykeln är ett behändigt fordon som medger mycket snabb transport, men den är samtidigt farlig, eftersom den knappast kan förses med signalanordningar som överröstar verkstadsbullret. Du som åker sparkcykel har alltså anledning att minnas detta och därför alltid anpassa hastigheten efter förhållandena.

Utomhus är trafikbilden annorlunda i viss mån. Här rör sig en mängd bilar av olika storlek tillsammans med övriga

trafikanter. I huvudsak är våra interna trafikleder utomhus enkelriktade ifråga om bilar, men truckarna däremot får köra fritt. Det är inte praktiskt möjligt att lösa frågan på annat sätt. Hastighetsbegränsning råder överallt inom området. Fortare än 30 km/tim får ingen köra. Men trots detta uppstår då och då situationer som lätt kan leda till olycksfall eller maskinskada. Någon gång har kollisioner inträffat, dessbättre utan allvarlig skada.

Försiktighet är alltså en nödvändighet. Ett stort problem i utetrafiken är parkering av fordon. Alltefter som byggnaderna har vuxit fram har de närliggande parkeringsplatsernas antal minskat. Vid fördelningen av dessa försöker man ta hänsyn till olika saker, men tyvärr räcker de inte till alla dem som är i behov av att ha en lättillgänglig P-plats. Många "skaffar" sig då platser på eget bevåg genom att ställa bilen på

något "lämpligt" ställe. Detta är inte tillåtet. Skälen härtill är många och det är säkert inte heller svårt att på egen hand räkna upp ett antal.

Den stora parkeringsplatsen bakom bensinmacken ligger också så nära att det inte kan vara alltför betungande att gå till och ifrån den.

Tyvärr har nutidsmänniskan blivit så bekväm eller jäktad (?) att hon tar alla möjligheter tillvara att korta av gångavstånden. Man kan t ex se bilar parkerade på körbanan på P-platsen, trots att mängder av platser står tomma. Även detta skapar onödiga risker både för människor och bilar.

Åke Nilsson

Från yngste ritare till företagsledare.

Vid månadsskiftet maj/juni gick vår före chef vid Bahco Ventilation, Tor Olssen, i pension efter 42 års anställning vid Bahco. Efter avlagd ingenjörsexamen vid Eskilstuna Tekniska Skola 1929 anställdes han som yngste ritare vid AB Enköpings Verkstäder år 1931.

Då var det bara fem personer på fläktavdelningen

Då, liksom många år framöver, dominerades AB Enköpings Verkstäder av verktygstillverkningen och fläktar var bara en intressant kompletteringsprodukt. Fläktavdelningen sysselsatte fem personer och chefen hette Ernst Jacobsson. Aksel Karlsson, Per Björk och Uno Taxen utgjorde resten tillsammans med yngste ritaren Tor Olssen.

Varje fläkt ritades för sig och tillverkades efter ritning. Mest rörde det sig om gjutna fläktar av typ smidesfläkt, men också en del fläktar tillverkades av plåt. Varje fläkt provades innan den levererades och vi har fortfarande kvar provningsprotokoll över våra gamla fläktar. Chef för fläktprovningen var förresten Carl-Johan Enberg, far till vår nuvarande marknadsdirektör Helge Enberg.

Trettioalets början var ju en utpräglad lågkonjunkturperiod med en besvärlig arbetsmarknad och under vissa perioder tvingades man arbeta halvtid. Det innebar fjorton dagars arbete och fjorton dagars påtvingad "semester" per månad. Naturligtvis utgick bara halv lön under denna period och när man betänker att den "fulla" lönen var 175 kronor i månaden, så förstår man kanske, att det var besvärligt att klara sig på hälften av det.

Ett djärvt steg – införande av systematisk reklam

1933 hade Tor Olssen avancerat till att offerera fläktar och anläggningar. Vid den tiden hade man börjat med ventilationsanläggningar i blygsam skala. På programmet stod bl a varmlufts batterier, ventiler, evakueringsanläggningar och anläggningar för värmeåtervinning. Den första standardiserade fläktserien kom också till vid den här tiden.

Men systematisk reklam var ett tämligen okänt begrepp. Visst hade vi annonserat en del, men mest var det frågan om "understödsannonsering" till ideella rörelser av typ kamratföreningar och scout-rörelser.

Men Tor Olssen tyckte att en systematisk bearbetning av målgrupper inom industri och näringsliv skulle innebära en bättre användning av de blygsamma medlen för reklam och han fick gehör för sina på den tiden mycket djärva tankar. Så inleddes under 1933 vårt samarbete med AB Svenska Telegrambyrån och det kom att vara ända till 1967. Svenska Telegrambyrån var också på sitt sätt ett pionjärföretag och samarbetet blev nog fruktbart för båda parter.

En av de första annonserna som skapades var för utsugning vid slipskivor och den hade rubriken "Han stod i rök och damm", så man kan verkligen säga, att Bahco var tidigt ute med begreppen arbetarskydd och arbetsmiljö. På den här sidan har vi lyckats få tag på en annons från 1933, införd i Svenska Dagbladet den 13 mars det året. Reklamspråket har ändrat form många gånger sedan dess, men nog ser väl fläktarna ovanligt moderna ut.

Fläktavdelningen till Hamnverken – en milstolpe i utvecklingen

1935 flyttade fläktavdelningen, som då hade växt till att omfatta ett tjugotal personer, till Hamnverken och därmed skapades förutsättningarna för en fortsatt expansion. Året därpå byggdes nytt gjuteri. I den byggnaden är nuvarande E-verkstan inrymd. Det var inte bara fläktar som tillverkades vid gjuteriet, utan även ässjor och en hel del legoarbeten.

Hemligt mål – att bli försäljningschef

Det där med försäljning och reklam fann Tor Olssen stimulerande och han beslöt sig i hemlighet för att ströva efter att bli försäljningschef. Så följde en tid av korrespondensstudier för att försöka realisera det målet. Tyska, engelska, affärsjuridik och försäljning stod på programmet.

Och 1939 blev den hemliga drömmen en realitet. Tor Olssen blev försäljningschef under Albin Tilling, som då blev chef för fläktavdelningen.

1936 hade Bahco kunnat köpa Svenska Fläktfabriken billigt

Ett faktum som idag är ett kuriosum. Efter Kreugerkraschen följde många besvärliga år för vår branschkollega, AB Svenska Fläktfabriken. Bahco fick er-

Problem
vänta på sin lösning...

En mångfald industriella problem finna en smidig lösning genom den moderna fläkttillverkningen. Lång erfarenhet och noggrant arbete säkerställer resultatet.

I 40 år har fläktar utgjort vår specialitet, vilket, jämte goda resurser på teknisk avdelning och verkstad, gör oss väl rustade att hjälpa Eder.

Tillgodogör Eder de fördelar, som följer med fackkunskap, genom att anförtra oss Eder fläktproblem.

Fläkt för provning av flygmotorsmotorer.

A. B. ENKÖPINGS VERKSTÄDER
TEL. 17 — ENKÖPING — TEL. 54

Annons i Svenska Dagbladet från 1933, en av Bahcos allra första annonser.

bjudandet att överta företaget 1936 och köpesumman var mycket låg. Bahco avböjde dock, den egna fläktverksamheten gick ju med blygsam vinst på den tiden, och budet gick vidare till ASEA som accepterade.

Skyddsrumssaggregat, gengasrenare och gengasfläktar under kriget

Under andra världskriget utvecklade fläktavdelningen bl a system för skyddsrumsventilation som kom att betyda mycket för avdelningens fortsatta liv. Fläktverksamheten var totalt sett knappast lönsam men kunde fortleva tack vare de lönsamma delar som trots allt fanns i programmet. Skyddsrumsanläggningar var en sådan produkt liksom gengasfläktar och gengasrenare.

1943 sammanfördes verkstad och kontor vid Hamnverken

Dags för nästa etapp i utbyggnaden. Verkstad och kontor till Hamnverken. Hamnverken skulle bli huvudanläggning för Bahco Fläktverkstäderna ända till 1962 och bli utnyttjad en bra bit över bristningsgränsen – men det visste inge-
n då.

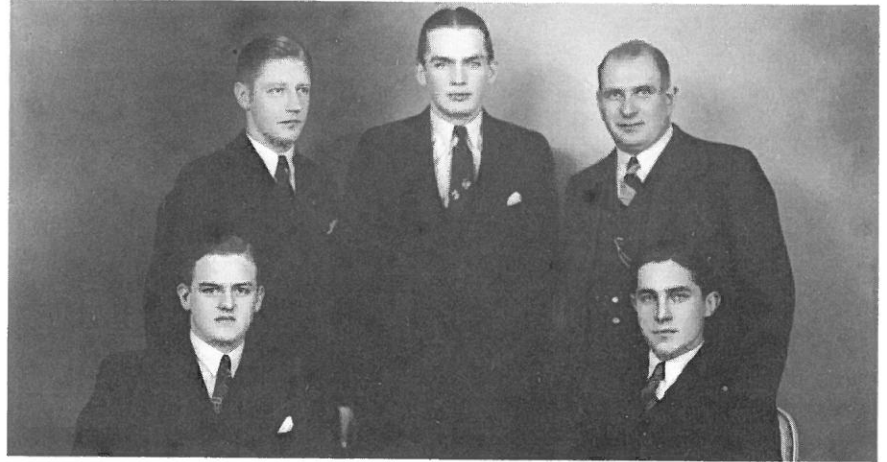

Hamnverken helt utbyggt. Tor Olssen granskar planen.

Fick tre dagar på sig att bestämma sig för att bli chef för Fläktverkstäderna

Året var 1956. Gunnar Brynge (Hannes Brynges son, och sonson till J P Johanson) hade bestämt sig för att lämna platsen som chef för Fläktverkstäderna. Budet gick då till Tor Olssen som var ute på en försäljningsresa vid det tillfället. Han fick tre dagar på sig att fatta beslutet. Om inte Tor Olssen accepterade, skulle någon utomstående anställas för att ta hand om Fläktverkstäderna. Inte utan tveksamhet, men med stöd av sina arbetskamrater accepterade Tor Olssen posten som chef för fläktverksamheten.

Fläktverkstäderna gick vid den tiden med förlust och omsättningen var bara ca 8 – 9 miljoner kronor. Det fanns många röster i styrelsen som ville lägga ned fläktrörelsen, som de inte hade mycket till övers för. Men koncernens VD, Sten Widell, fick gehör för att fortsätta och satsa på utveckling av ventilationssidan.

Upp ur vågdalen

Det blev ett hårt men stimulerande arbete att vända på utvecklingen. Kring sig hade Tor Olssen ett arbetslag som ville och kunde göra underverk. Det var Ivar Dybeck (produktionschef), Alfred Joasoo (ekonomichef), Ernst Broecker och Berth Wikström (utveckling). För att börja visa vinst var man dels tvungen att utveckla nya, lönsamma produkter och system och dels rensa bort specialtillverkningar och legoarbeten, som inte gav kostnadstäckning. Kalkylchefen, Carl-Axel Svegmar, var till stor hjälp med den senare uppgiften. Med i laget som vände utvecklingen var också den nye försäljningschefen, Lennart Åbjörnsson, som med stor entusiasm ledde försäljningen och Eskil Sjödin på den administrativa sidan.

Visst lyckades man! Åren 1956–1958 började fläktverksamheten visa allt större vinst och därmed var den fortsatta utvecklingen tryggad.

Bygga ut eller bygga nytt?

Den nya satsningen innebar också modernisering av produktionen och det ledde till behovet av bättre lokaler. Frågan var då om man skulle bygga ut lokalerna vid Hamnverken eller om man skulle satsa på nybygge. Vid ett industriseminarium hade redan tidigare Gunnar Brynge i ett praktikfall placerat en industri i det område där Bahco Ventilation nu ligger och det blev också valet för nyetableringen. Godkännande från Enköpings Stad inhämtades och planeringen för nybyggnad och flyttning i-
gångsattes.

SIF:s styrelse 1936–1937.

Övre raden f v Sven Ericsson, Sven Engdahl, Wolmar Lännström

Nedre raden f v Helge Eketjäll och Tor Olssen.

Inte ett öre över 18 miljoner

Den första planen som förelades styrelsen kostnadsberäknades till 24 miljoner kronor. Styrelsens svar var "inte ett öre över 18 miljoner", så det var bara att gå hem och se över var man kunde banta ner och förenkla. Ett svårt men oerhört nyttigt arbete. Den grupp som tillsammans med Tor Olssen skulle genomföra projektet bestod av Ivar Dybeck, Eskil Sjödin och Torsten Lindfors. Som byggföretag hade man valt SIAB. Nybygget kom att genomföras under en av de mest expansiva perioderna i Bahco Fläktverkstädernas historia. När bygget påbörjades räknade man med att kunna öka produktionen i Hamnverken med maximum 25%. Det hann bli en ökning på över 100%, innan de nya lokalen kunde tas i bruk i september 1962.

Invigningen, som gästades av Konung Gustaf VI Adolf, blev en stor dag i Bahcos historia. Många från den generationen, som varit med och kämpat i besvärliga tider, hade nog svårt att hålla tillbaka tårarna av rörelse i det ögonblicket.

När de nya lokalen invigdes fanns redan utbyggnadsplanerna med på ritningar. Till och med läkarcentral i en separat byggnad fanns med, även om den inte låg på samma ställe där den nu ligger. Så nog var utflyttningen nog och framsynt planerad.

1962 invigning

Alla förutsättningar finns sällan samtidigt

För att kunna driva och utveckla en industri krävs det kapital, kunnig arbetskraft, material och naturligtvis en marknad för produkterna. Det största bekymret som en företagsledare har är att dessa förutsättningar aldrig finns samtidigt. Alltid är det någon av dem som fattas.

Men marknaden är och måste vara den styrande faktorn och det har inneburit att under expansiva perioder så har man fått ställa extra stora krav på personalen. Så har också Bahco fått göra och det går bra om arbetsglädjen finns. Och arbetsglädje med inslag av pionjäranda fanns och finns på Bahco i rikt mått.

Dags att dra sig tillbaka

Tor Olssen hade kommit överens med styrelsen om att kunna dra sig tillbaka från posten som företagsledare i god tid innan pensionstiden. 1966 kom Gunnar Hybinette till Bahco och han var beredd att axla manteln som företagsledare efter en inkömsperiod. På grund av sjukdom kom avväxlingen att ske något tidigare än beräknat, redan årsskiftet 1966–67, och därmed lämnade Tor Olssen posten som chef för Fläktverkstäden och ställde sig till koncernstyrelsens disposition för specialutredningar av långtidskaraktär och konsult till företagsledningen. Nu lämnar han företaget med pension efter 42 års tjänst.

Under denna tid har ventilationssidan utvecklats från att omfatta 5 personer till det största dotterbolaget i Bahco-koncernen med 2.000 anställda och en omsättning på 270 miljoner kronor. Försäljningsnätet har bara i Sverige kommit att omfatta 16 försäljningskontor och vi har dotterbolag och samarbetspartners över hela världen.

Det är sannerligen ett rikt och betydelsefullt liv som Tor Olssen har vikt åt Bahco.

Hinner man med någon fritid som företagsledare?

Att vara chef för ett stort företag begränsar naturligtvis fritiden – speciellt när företaget utvecklas som Bahco Ventilation gjort under alla år. Men naturintresset har Tor Olssen hållit vid liv hela tiden och nu, äntligen, kan han ägna mer tid åt det. Fågelholkarna, som nämndes i förra numret av Dakapo, kom till på Tor Olssens initiativ och som en följd av intresset för djur och natur. Muralmålningarna på kontorsfastigheten kom till som en följd av hans kulturella intresse.

Curlingklubben Ena var han också en av pionjärmedlemmarna av och han är fortfarande aktiv spelare och kommer säkert att så förbli under många år.

En hobbymaskin för snickerier fick Tor Olssen redan 1966 av medarbetare när han lämnade jobbet som företagsledare. Nu blir det också bättre tid att ägna sig åt den fina hobbyn liksom åt alla pyssel vid fritidsstugan på Märsön.

Gör påsen till din vän

det är sommarens uppmaning från **Håll Sverige Rent**. En påse är bra att lägga skräpet i, vare sig man är på utflykt, bilfärd eller båtresa.

Vid skilda undersökningar har det visat sig att nedskräpningen är stor. Ett genomsnittligt skräpvärde för Uppsala läns vägar är 108 stycken föremål per 100 meter väg. Här kan man tala om diken och rastplatser som liknar papperskorgar. Det är tur att de "tömmas" ibland, annars skulle de svämma över.

Värre, med tanke på svårigheten att städa, är nedskräpningen till sjöss. En skräpmätning i våras visade på ett femtontal föremål per 100 meter strand. Och då skall märkas att det funna skräpet till största delen bestod av material som naturen svårligen bryter ned. Det var glas, plast och plåt.

Det är en ful vana att skräpa ned och det är bekvämt att lasta bördan för städning på andra. Att vi måste städa efter oss det visar riskerna som följer med nedskräpningen.

Det är inte en, utan 100-tals människor, som varje år skär sig på glas. När det gäller djuren är det åtskilliga fler. De har ju inga skor. Att slänga en hel flaska kan vara lika allvarligt som att krossa den. Blir flaskan vattenfylld så spränger frosten den. Glasbitarna är små och förädiska, och de kan vara väl dolda för ögat.

För en ölburk tar det många år innan den har rostat helt sönder. Innan dess kan burkens kanter vara vassa som glasbitar.

Plasten ligger inte bara och skräpar är ut och är in, den kan också vara en fara. Till sjöss kan en plastpåse fastna i propellen och förorsaka motorhaveri. Till lands kan djur tugga i sig plastpåsen, många gör det, och går därigenom en kvalfull kvävningssöd till mötes.

Den här formen av nedskräpning är lätt avhjälpt. Skräpet lägger vi i en påse som vi sedan lägger i en soptunna.

Ibland är behovet av en toalett lika stort som avståndet till den. Är man ute i markerna så gör man sig en liten grop. Gropen täcker man sedan över.

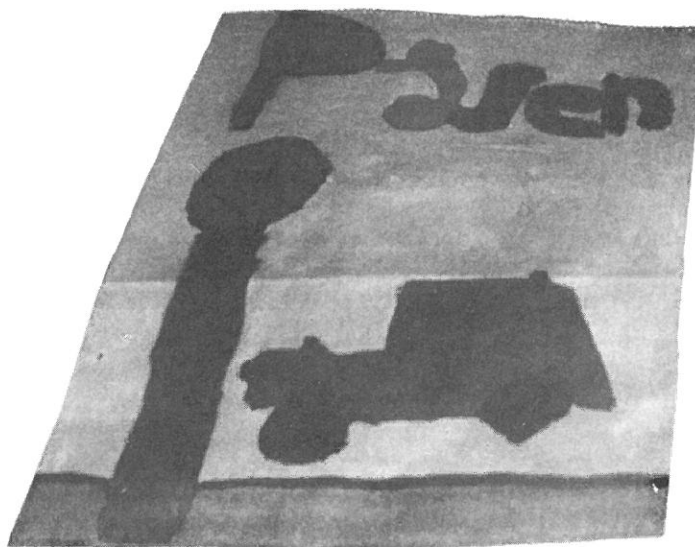
Vi får inte glömma ett litet skräpföremål som är en stor risk. Fimpen. Det

Det här är bilpåsen Påsen – en fin påse att lägga fult skräp i.

Den har målats i vackra färger av bamen i klass 3A-4A i Karlaskolan, Kungsör.

Dom gjorde det för att folk av alla sorter, både dumma och kloka, ska upptäcka hur praktiskt det är med påsar om man vill undvika att skräpa ner i naturen och inne i bilen.

Skräp i naturen är inte bara otrevligt att se på.

Massor av människor och djur skadar sig på det. Dessutom är det dyrt att städa bort.

Förslaget från barnen i Karlaskolan vann första pris i en riksomfattande teckningstävling.

är en småbarnsförälders mardröm att vara på en nerfimpad badstrand. Många är de småbarn som svalt en fimp, med allvarlig förgiftning som följd.

Efter de här små maningarna får vi ta oss i kragen och hjälpa till att hålla Sverige rent. Det finns inga hållbara argument för att skräpa ned.

Björn Lidman
länsassistent för Håll Sverige Rent i Uppsala län

utbildning

Språkutbildning

Den intema utbildningen på arbetstid i tyska och franska har avslutats för den här terminen och fortsätter i början av september. Under första halvåret har 25 anställda fördelade på 5 kurser studerat franska och 33 deltagare fördelade på 6 kurser har läst tyska.

Till hösten planeras även kurser i engelska på arbetstid.

Tre kurser i svenska för finska anställda och en kurs i svenska för grekiska anställda har avslutats under våren.

Kurs i elteknikens grunder, bilens elutrustning, Bahco bilvärmarens elsystem och mätteknik

pågår med 15 deltagare från avd R (service- och utbildningspersonal) samt en deltagare från avd TVAD.

Kurstid: 18 tim. Lärare: Gunnar Norell. Kursen avslutas den 4 juli.

Instruktionsmetodik och undervisningsteknik

7 deltagare från avd R, 6 från avd T och 1 från vardera AA och U tränade instruktionsmetodik och undervisningsteknik under tre dagar och sammanlagt 14 tim. Agerande framför TV-kamera, uppspolning, diskussioner och lärarkommentarer ingick i utbildningen. Metodiklektor Herman Blom från Lärarhögskolan i Uppsala ledde utbildningen.

I ett idylliskt grönskande villaområde arbetar Bahcoiter i Holland

Bahco Ventilation har sedan några år ett eget försäljningsbolag i Holland. Ansvarig för detta är direktör Jan Komijn.

Kundmässigt sett ligger vi mitt i Holland här i Hilversum, berättar Jan Komijn för Dakapo. Hilversum ligger ca

20 km från Amsterdam. Här bor ca 100.000 människor. 50% av arbetstillfällena för dem ligger utanför hemstaden. Och minst hälften av dessa i sin tur i Amsterdam.

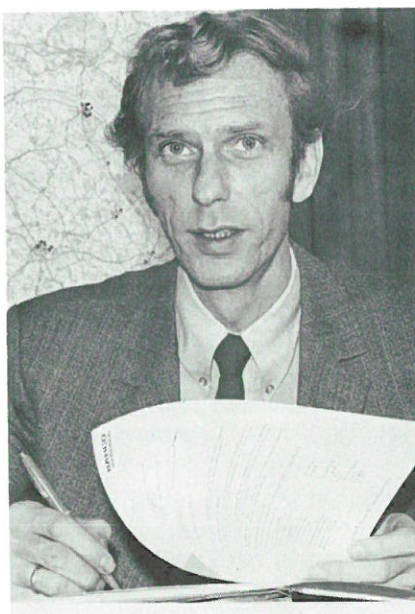
Hilversum kallas med all rätt Amsterdams trädgård. Här har holländska radio och TV sitt huvudsäte.

Bahco Ventilation B.V. är inrymda i övre planet av en äldre villa längs Bergweg, i ett idylliskt grönskande villaområde.

Vi är "nio och en halv medarbetare", fortsätter Jan Komijn. Loes Meijer och Tiny Lamme (halvtid) sköter korrespondensen.

Förutom jag själv är Hendrik Lamme och Tjerk Schaafstra försäljare, medan Hans Brasem sköter offerter och är leveransbevakare. Dik Teitsma och Jeen Griffioen ritlar anläggningar. Service sköter herrar Boes och Kroese.

Bahco är känt i Holland tack vare verktygstillverkningen. Men vi börjar bli kända som ventilationsspecialister trots att det finns ett sextiotal konkurrerande produktleverantörer.

Chefen för Bahco i Holland – Jan Komijn

Jag tror att varje marknad har sin egenhet, anser Jan Komijn. I Holland är det alltid en officiell installatör, som får hand om t ex ventilationer i ett nybygge. Det betyder att vi får sälja in Bahco minst två gånger. Först hos konsulten, så att denne föreskriver vår utrustning. Sedan hos installatören, så att denne verkligen väljer Bahco. En byggherre kan så vända sig till fyra-fem olika installatörer för att få in anbud.

Stora installatörsfirmor har egna produkter. I Holland är det ett 25-tal av totalt 900, som kan beräkna luft. Givetvis drömmar vi om den dag, då Bahco kan stå som installatör. Det förenklar onekligen arbetet en hel del.

EG-samarbetet har ju lättat en del på vår prispörda. Den första april försvann ca 25% av tullavgifterna.

Vi har alltid haft ett gott samarbete med Bahcos verkstäder i Frederikssund Danmark. Det går att improvisera en hel del av produkterna. Allt vi kan få från Enköping är ju ren standard.

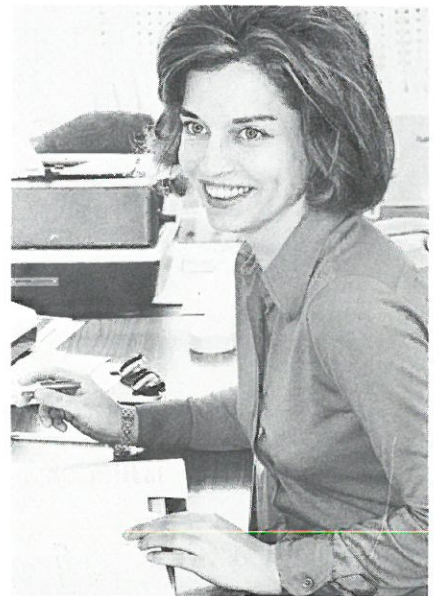
Alla verkar trivas hos Bahco i Hilversum, för vi har en otroligt låg frånvarofrekvens, slutsummerar Jan Komijn. Visst är vi ett dotterbolag till ett svenskt företag, men vi lyckas inte så där värst bra i våra svenska språkstudier. Det är ett svårt språk som klingar så lustigt i holländska öron . . .

Hendrik Lamme bebor privat bottenvåningen av kontoret. Han är något av en mångsysslare och håller ihop arbetet både på kontoret och på fältet.

Tjerk Schaafstra är den som varit med kortaste tiden i försäljartrion. Han har lyckats med att jobba in namnet Bahco hos de hundra konsultbyråerna inom sitt distrikt och den vägen tagit hem några stororder. Han har tagit ledningen i den inofficiella försäljarligan.

Fru Loes Meijer sköter huvudparten av korrespondensen. Åren 1959 – 60 bodde hon med sin familj i Dalarna och talar perfekt svenska. – Skriv att vi alla stormtrivs här, vädjar hon till Dakapos rapportör.

Fru Tiny Lamme sköter en del korrespondens på halvtid.

Jeen Griffioen (t v) och Dik Teitsma ritat och beräknat anläggningar. – Vi har mycket stor hjälp av datamaskinen i Enköping för beräkning av kanaler, anser man samstämmigt. Och ventilationsaggregat KSK gillar vi både till färg och form.

Hans Brasem sysslar med både offerter och leveransbevakning när han inte är ute på kundbesök.

Hjorth-stipendiater

Två Hjorthstipendiater utsågs från Bahco Ventilation i år. Det blev TT Bosse Nord och EDA Lennart Norling.

Lennart Norling (t.v) och Bosse Nord

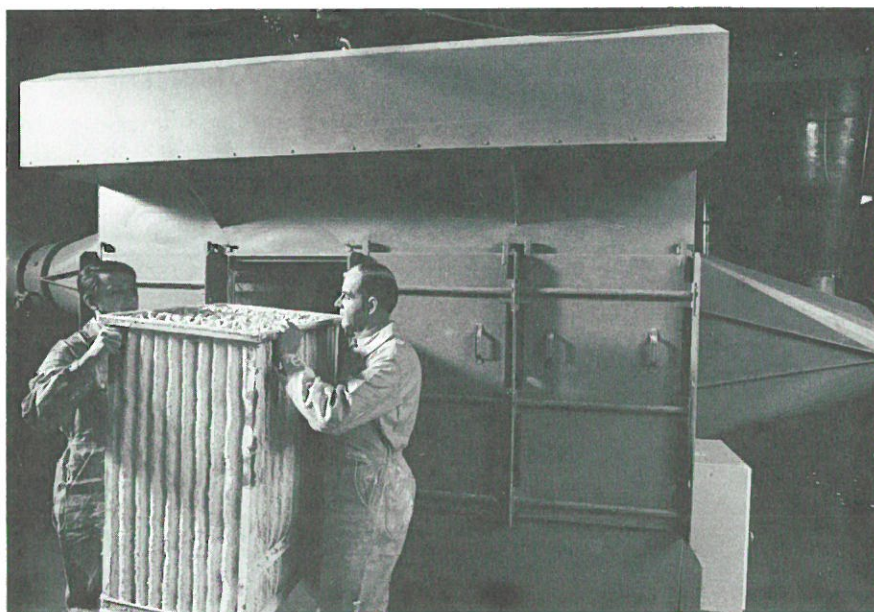
Bosse Nord åker till Perpignan i Frankrike på 3 veckors studier i franska. Kursen börjar redan den 6 juli och han tar hela familjen med sig. De kommer att bo i lägenhet bland fransmän och hoppas på så sätt bli tvingade att tala franska även på fritiden. Förhoppningarna

på kursen från Bosses sida är att få lära sig att uttrycka sig på franska och även kunna skriva någorlunda riktigt. "Det är viktigt att man kan språket som ett folk talar för att förstå deras tankebanor och franska tycks ju bli ett allt viktigare språk för oss".

Lennart Norling kommer att intensivstudera tyska under 2 veckor i München i början av september. De enda kunskaper jag har i tyska är de jag inhämtade i realskolan för 10 år sedan. De kunskaperna ska nu friskas upp så att jag i varje fall ska kunna förstå en text. Jag kommer att bo inackorderad i en tysk familj under kurstiden så att jag blir tvungen att prata tyska hela tiden. Jag tror att det är värdefullt för att komma in i språket. Till hösten tänker jag sedan gå på kvällsgymnasiet för att läsa in studentexamenskompetens i tyska.

Från Mecman utsågs också två stipendiater, nämligen Hasse Lundell och Leif Roskvist. De ska förkovra sig i tyska respektive engelska.

Nytt tygfilter från Bahco

UIK Bill Eriksson och UIM Bertil Ljungberg agerar fotomodeller

Bahco Ventilation har utvecklat och patentsökt ett nytt tygfilter, där man genom veckning av tyget kan bygga ett mycket kompakt filter.

Filtret är uppbyggt av celler. Varje filtercell innehåller 18 m² tyg i en volym av 0,367 m³ och väger 40 kg.

Genom ett nytt rensningssystem med ultrakorta tryckluftchocker kan man dessutom tillåta 2-3 gånger så hög luftbelastning per m² filteryta som i ett konventionellt slangfilter.

Dessa faktorer gör att byggvolymen för behandling av en given luftmängd endast blir 1/7 av ett konventionellt slangfilters.

Vid service eller skada på någon cell kan denna enkelt dras ut på gejdär och en reservcell sättas in. Bytestiden är endast ca 3 minuter och bytet utföres enkelt av 2 man. All service sker alltså utanför filterhuset.

Rensningsintervallet styrs av ett elektroniskt programverk med tryckta kretsar och kan enkelt anpassas efter varierande stoftbelastningar.

Filtercellerna tillverkas av marknadens högsta klasser av nålade syntetfibrer. Genom att rensningen sker utan att skaka tyget kan man uppnå de högsta avskiljningsgrader som f n är möjliga för industriella spärrfilter. Detta innebär att avskiljningsgraden, beroende av stofttypen, är av storleksordningen 99,9 till 99,99 procent.

Ny teknik för budget- och prognosverksamhet

Sedan slutet av april används inom ekonomiavdelningen en helt ny teknik, speciellt lämpad för budget- och prognosverksamhet. Tekniken, som kallas "time-sharing" (tidsdelning), innebär att många företag gemensamt utnyttjar samma datamaskin. Detta innebär naturligtvis ekonomiska fördelar. Den gemensamma datamaskinen, som tillhör IBM i Stockholm, nås via det normala telefonnätet och en skrivmaskin.

Efter noggranna ekonomiska analyser och med hänsyn till de möjligheter beträffande simulering av prognoser och budgets, som det helt nya systemet erbjuder, måste man anse att insatsen (hyreskostnaden) är mycket rimlig. Dessutom torde väsentliga arbetsbesparingar kunna emås.

AB Bahco Ventilation är ett av de två företag, som kommit längst i Sverige när det gäller utnyttjandet av detta IBM-system (kallat Stratplan) avsett för ekonomiska problem. Hittills har framtagits och testkörts modeller för budgets och prognoser och dessa kommer att tillämpas redan i juni, när bud-

getarbetet för 1974 börjar. Meningen är att terminalen även skall kunna användas inom andra ekonomiska områden. Exempel härpå är investeringskalkylering, resultatuppföljning och långsiktspianering.

EB Sven Engdahl och EBA Jan Walli, som ansvarar för och hittills använt dataterminalen, ser med optimism fram emot de möjligheter till säkrare och snabbare ekonomisk planering som systemet innebär.

Jan Walli (t v) och Sven Engdahl vid den nya dataterminalen.

AEA i mastodontformat

En av de större produkter som tillverkats vid Bahco Ventilation lämnade under juni månad företaget för transport till Volvo Skövdeverken. Det var ett AEA-aggregat som var ungefär 7,5 m

långt och 4 m på både bredden och höjden och det innehöll ett komplett fläktrum för luftbehandling. Det hela vägde ca 7,5 ton.

AEA-aggregatet lämnar hamnverken.

Och här har vi killarna som gjort aggregatet. Från Aimo Laurila, Bengt Fredman, Brynolf Sundgren, Berndt Cederfeldt, Jan-Erik Johansson, Ture Andersson, Jonny Sävenäs, Bengt Pettersson.

Bahcokamraterna

planerar att i slutet av augusti (söndagen den 26) anordna en familjedag på Klubbholmen. De aktiviteter som planeras är främst inriktade på att roa barnen (med

bl a ponnyridning) men vi hoppas även kunna hitta på någonting trevligt för de vuxna. Närmare information kommer efter semestern.

Rapport från ett storbygge

Sundsvalls sjukhus i maj

Med denna rapport hade vi tänkt informera Dakapo-läsarna om "vårt" bygge med en del basdata samt en bildkavalkad från januari – maj 1973.

Först lite grand om byggnaden. Den täcker en yta av 200.000 m², volymen är 770.000 m³ + 100.000 m³ i det största varmgaraget på denna sida om Dalälven med plats för 800 bilar. Vårdbyggnaden byggs i 11 våningar, varav två under jord. Översta planet är installationsvåning. Kringbyggnaderna byggs i två till tre plan. Totala antalet vårdplatser är 1.151 varav 40 i intagnings- och akutbehandlande avdelningar, 24 intensivvårds- och 20 tillnyktringsplatser.

Ventilationsanläggningen omsätter ca 2.300 ton luft per timme via 100 större fläktar (varav 25 axialfläktar med under drift omställbara skovlar), 50 värmeväxlare, 500 värme- och kylbatterier, 600 filterenheter monterat i 17.000 m² fläktrumsväggar och genom 80.000 m² rektangulära och 70.000 m² cirkulära kanaler till 6.000 tilluftsdon, 6.500 frånluftsfönster och 6.000 frånluftsdon.

Tilluften distribueras med ett par graders undertemperatur. Sista finjusteringen av temperaturen görs i donet med en tyristorstyrd elvärmare. Frånluften tas till största delen ut via frånluftsfönster. Dessa fungerar så, att luften tas in i en spalt i nedre delen av karmen, passerar mellan de två inre glasen i ett treglasfönster till en kanalansluten suglåda på ovansidan karmen. Detta ger en varm inre glasyta, motverkar kall-

ras och gör uppehållszonen vid fönstret behaglig att vistas i. Värmväxlarna ger en värmeåtervinning på upp till 70%, vilket ger dels låg uppvärmningskostnad på tilluften, dels låg utblåsnings-temperatur på frånluften.

Totala byggkostnaden ligger på 375 miljoner kronor, vår del på 20 miljoner kronor. Till detta har nu kommit två byggnader, ett produktionskök och en vårdyrkesskola med en sammanlagd byggnadsvolym av 50.000 m³ och i vilka vårt åtagande belöper sig till ca 1,5 miljoner kronor.

verkstadsnytt

B-verkstaden-ytbehandlingsanläggning

För att tillfredsställa våra krav på bättre miljö införes en helt ny delvis mekaniserad ytbehandlingsmetod. Anläggningen har slutna sprutrum och våtavskiljning och högeffektiv rening. Det manuella arbetet underlättas och förnklas, kvalitet och finish på våra produkter förbättras och kapaciteten blir mycket hög.

Atlas Copco levererar anläggningen, som skall vara funktionsklar i oktober 1973.

Utrustningen är uppdelad på två enheter.

Enhet I är i första hand avsedd för produkter – enheter mindre än 1 ton och består av 6 st zoner med funktionerna hantering till och från line samt tvättning, sköljning, torkning och målning. Transport av produkterna utefter linan, som är ca 35 m, sker med conveyersystem.

Enhet II består av sprutrum 7 x 8 m och höjd 5,4 m för produkter över 1 ton per styck.

Anläggningens kapacitet är beräknad för en produktion av ca 30.000 detaljer – enheter per år.

Bahco satsar på fjärrvärme

För att bättre tillgodose de allt hårdare krav som ställs på den yttre miljön har Bahco Ventilation beslutat att installera fjärrvärme. Det är både ur samhällsekonomisk och miljösynpunkt fördelaktigt att satsa på få, stora värmecentraler, där man effektivt kan ta hand om rök-gaserna.

Den tunna oljan tenderar också att bli allt dyrare än den tjocka, som används vid fjärrvärmerna.

En annan anledning till installationen är utbyggnaden av verkstaden samt att de befintliga pannorna som är över 10 år gamla, behöver bytas ut.

Fjölårets oljekatastrof har också haft betydelse i sammanhanget. Med fjärrvärme nedbringas antalet oljeupplag-ringsplatser och ledningar. Därmed minskar också läckagerisken.

Till att börja med kommer fjärrvärme-verket att montera upp en sk satellit-central utanför nya B-verkstaden, men avsikten är att så småningom ansluta till värmeverket när detta är klart.

Även Bahco Verktyg har satsat på fjärrvärme. Deras anläggning är klar att tas i bruk redan. Kanske har den körts igång när detta läses. De båda Bahcoföretagen lämnar på detta sätt ytterligare ett bidrag till en bättre miljö.

I takt med stigande oljepriser får vi dra åt svängremmen. Direktör Hans Österberg vid värmeverket i Enköping tycks förklara detta för Gunnar Winkvist t v.

3800 kronor i belöningar

Förslagsverksamheten fortsätter att utvecklas i positiv riktning. Positiv för såväl enskilda förslagsställare som för företaget totalt.

Vid förslagskommittens senaste sammanträde fanns ett rekordstort antal förslag att behandla, närmare bestämt 24 st. Antalet belönade förslag blev också det högsta hittills och den totala belöningssumman på 3.800:- är den högsta som föreslagits vid ett och samma tillfälle.

Detta är utan tvekan ett bra resultat med tanke på att vår tillverkning med några få undantag när helt saknar de långa seriernas möjligheter till stora besparingar genom enstaka rationaliseringsförslag.

Här ett par axplock ur den senaste omgångens förslagsskörd:

För ett förslag till ny metod att anbringa lim på isoleringsmaterial har Gunnar Modh, Apparatverkstaden tilldelats 1.000:-. Med den hittills använda metoden att spruta limmet på isoleringsmaterialet går det ej att undvika en kraftig nedsmutsning av personer, maskiner och material i limningsstationens omgivning. Dessa nackdelar elimineras helt genom Gunnars förslag som går ut på att valsa limmet på plats. Förutom väsentligt förbättrade arbetsförhållanden innebär föreslagen metod en

betydande minskning av limförbrukningen.

Genom att föreslå en mycket enkel justering av en ingående detalj till fläkthjul av trumtyp får Börje Israelsson, Hjulverkstaden dels 600:- och dels en avsevärt underlättad montering av de aktuella fläkthjulen som f n tillverkas i ett antal av ca 7.000 st/år.

Den pågående positiva utvecklingen av förslagsverksamheten kan till viss del sägas vara självframkallad. Genom att goda förslag av ovanstående typ kommer fram och uppmärksammas ökar automatiskt intresset hos allt fler att engagera sig i förbättringsfunderingar och resultatet kan liknas vid en kedje-reaktion.

En annan bidragande orsak till en hög nivå på förslagsverksamheten är kanske den positiva grundinställning som råder vid bedömningen av förslagen, en inställning som är grundad på övertygelsen att förslagsverksamheten totalt har ett större värde för såväl företag som enskild medarbetare än de besparingsbelopp som i kronor och ören kan räknas fram för enskilda förbättringsförslag. En intensiv förslagsverksamhet föder ett ökat intresse för en rationell produktion som vi alla är beroende av och ger en ökad stimulans åt var och en att försöka påverka sin arbetssituation i gynnsam riktning.

3 kunniga knepiga killar

Gunnar Modh 1000:-

Börje Israelsson 600:-

Leif Persson 400:-

Dakapo gratulerar

80 år

Fritz Öberg 26.7

75 år

Birger Högberg 25.9

Pension

Olle Taxén 9.3

Gunnar Wikström 8.8

Karl Eriksson 5.10

50 år

Gunnar Rönngren 21.6

Veikko Hirvonen 26.6

Gustav Skoglund 29.6

Francisco Gonzalez 16.8

Marija Hajnal 11.9

Erik Kähl 21.9

SALF-styrelsen önskar alla medlemmar (och alla andra med) en riktigt skön och trevlig semester med vackert väder. Till hösten fortsätter vi med de kurser som påbörjats och vi räknar med livlig anslutning.

Fundera gärna i sommar på saker som Du vill ta upp fackligt eller som förslag till kurser. Vi har goda möjligheter att arrangera studier om deltagarantalet kan bli tillräckligt stort (min 5 personer).

Med sommarhälsning
SALF-styrelsen

Insän daren.

Dakapos förstasida

Förmodligen har det hittills varit en väl förborgad hemlighet för Dakapos läsare hur förstasidan kommer till. Med risk för att avslöjandet inte har rätta spionromantikerna kan dock nyhetsvärdet inte underskattas.

Sista dagen som Dakapos material ska vara klart samlas redaktionskommittén för slutputsning av innehållet. Varje gång kommer samma spontana utrop: "Jäklar – vad ska vi ha på första sidan – skicka ut fotografen fort som . . ."

Fotografens begränsade tid framgår tydligt av hur långt från sammanträdesrummet och retur han fått sig tilldelad.

- Nr 1–71 Matsalen – han skulle i alla fall äta lunch.
2–71 Kontorets exteriör – han skulle i alla fall gå fram och tillbaka från matsalen.
3–71 Verkstadsinteriör – man kan ju gå genom verkstaden från kontoret till matsalen när det är dåligt väder.

Redaktionen svarar

Ja, vad svarar man på detta? Vi hade tänkt ha en riktigt smaskig och arkitektonisk omslagsbild på verkstadsutbyggnaden. Men nu törs vi inte efter denna gruvliga salva.

Du har rätt i att redaktionen och redaktionskommittén för Dakapo mer koncentrerar sig på innehållet i tidningen än på den dekorativa utstyrelsen som ju omslagsbilderna är. Därför har vi kanske inte lagt ner tillräcklig omsorg på omslaget utan sett oss omkring i vår närmaste omgivning för att hitta bilder som stämmer med årstid eller pågående aktiviteter.

Men när Du bläddrade igenom gamla nummer så hoppade Du tydligen över julnumren och några till. Där har vi, tycker i varje fall vi själva, lyckats göra riktigt trevliga omslag. Det senaste t o m i fyrfärg. Och i det här semesternumret har vi sökt oss ända till blomsterrabattema i Dalarna för att få en sommarbild som får oss i rätt stämning till den stundande semestern.

- 1–72 Exteriör mot skogen – ett slumskott som fanns kvar i kameran från en promenad till parkeringen.
2–72 Brandbilen – kommentar överflödigt.
3–72 Stadsbild – måste ha varit något opassande på matsalens matsedel så lunchen måste intagas på stan.
4–72 SM-montage – först övervuldiga man av visad ambition och originalitet men sedan nödgas man konstatera att bilden blivit över från ett montage-reportage i sydliga nejder – den gången fick tydligen inte fotografen någon tid alls.
1–73 Kontorsexteriör med sikte på talltopparna – lika 2–71.
2–73 Kontorsexteriör med sikte på fågelholkarna i talltopparna – lika 2–71 och 1–73.

Det måste vara frestande för Herr Fotografen att låta nr 3–73 prydas av "Verkstadens utbyggnad från väster".

Alternativt en liten kille som drabbats av förkylning och i stället för att leka i vårsolen får ligga i sängen och stänga ute ljudet från kompisarna med hjälp av Televinken på skiva Anders 6 år.

Curt Ydstäl

Du och alla andra ute på distrikt, dotterbolag och samarbetsfirmor över hela världen är välkomna med bidrag till Dakapos omslagssida. Foto eller teckning går lika bra. Men det bör följa tidningens målsättning och handla om Bahco Ventilation och dess personal. Och det måste vara av en kvalitet så att det går att trycka. En polaroidbild, hur söt den än är, som den Du skickade har vi svårt att ta med. Men kom inte och säg att vi har svårt att få stjärten ur schäsen och är rädda för avstånd. Själva var Du inte beredd att gå längre än till den egna barnkammaren!

Glad sommar med många trevliga bilder önskar hela redaktionen och redaktionskommittén för Dakapo.

●
Det sanna konstverket är endast en skugga av den gudomliga fullkomligheten.

●
Michelangelo

I lika med idé!

Med andra ord var kommer alla goda idéer ifrån om inte från avdelning I.

En sådan god ide är orientering på avdelningen. Torsdagen den 7 juni hade avdelning I inofficiellt mästerskap, där inte mindre än 17 man ställde upp av avdelningens totalt 58 anställda. 20 man var anmälda men 3 var förhindrade att delta på grund av tjänsteresa. Även I, Bengt Carlsson, skulle ha deltagit men var på grund av flyttning förhindrad men har lovat Dakaporedaktionen att ställa upp i nästa tävling. Banan var 6180 m lång (fågelvägen) och hade 11 kontroller.

Det var en samling segersugna män som med längtande blickar spanade in i skogen och väntade på sin tur att få sträcka på sina spänstiga ben och ta ett napptag med naturen. Mest imponerad blev Dakaporeportern av den avancerade uppmjukningsteknik som samtliga visade upp. Eller var det den talrika mängden av blodtörstiga mygg som drev deltagarna till denna akrobatik. Nåja, i vilket fall som helst så såg det imponerande ut.

Så startade de en och en med två minuters mellanrum och försvann in i naturen. Tyvärr hade inte Dakapo möjlighet att följa händelserna i skogen utan var och en får med sin fantasi föreställa sig kampen där.

Efter ca 50 minuters väntan dök förste man upp, inte helt oväntat så var det Lars Görl, och tävlingen var redan praktiskt taget avgjord. Den spänning som återstod var att avvakta och se vad Bengt Smedberg kunde göra. Han hade 4 minuter på sig att slå Lasse, men det dröjde 8 innan Bengt dök upp i skogsbrynet. Om det hade funnits ett särskilt spurtpris hade Bengt utan vidare tagit det efter att ha visat upp kvällens vassaste spurt.

Som tredje man i mål, femma i tävlingen, var Ingemar Tranelid som hade fått springa några extra meter för att bli av med en argt schäfer som inte alls var överens med Ingemar om det vägval han hade gjort.

Efter drygt 2 timmars orientering var alla kämpar i mål och det märktes av deras svettiga pannor och tröjor att åtskilliga kalorier hade försvunnit i skogen.

Evert Bostedt brakar in i skogen

Lasse Görl på väg mot segern

Bengt Smedberg spurtar mot mål

Helge Gerdin vid starten

Efter tävlingen ville Bengt, genom Dakapo, utmana hela övriga Bahco i en orienteringstävling. Närmare detaljer om tävlingsform, tid, plats och andra detaljer kan du få om du tar kontakt med Bengt Smedberg, tel 232.

Avd I har lovat att klå vilken laguppställning som helst från Bahco. Vad säger R, K, S och andra intresserade om det?

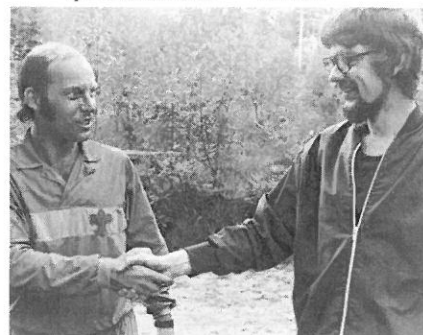
Resultat

IR	1. Lars Görl	50.30 min
IE	2. Bengt Smedberg	54.27 "
IE	3. Rolf Sjögren	60.30 "
IR	4. Göran Hillstedt	64.45 "
IP	5. Ingemar Tranelid	75.32 "
IA	6. Örjan Dawoust	76.19 "
IR	7. Helge Gerdin	88.37 "
IP	8. Bror Hermanson	92.10 "
IR	9. Evert Bostedt	93.50 "
IR	10. Folke Welén	100.10 "
IR	11. Evert Wester	101.50 "
IR	12. Hans Persson	116.10 "
IG	13. Henrik Johansson	120.20 "
IR	14. Magnus Nilsson	130.04 "

3 man bröt tävlingen.

En plågad Örjan Dawoust tar igen sig vid målet

Bengt Smedberg (t v) gratulerar Lasse Görl till segern

Ingemar Tranelid spanar in en ny kontroll

Den största prestationen gjorde kanske Ola Kvist som i nära tre timmar satt och mätte tid och slogs med mygg

När drömgränsen passerades med en svullen tumme!

Så var det då dags för det som 40 bowlingentusiaster hade väntat på hela vintern. Fredagen den 27 april, Dagen D, för resan till Finland och en match där mot Aerator.

20 bowlare med lika många supportere i form av fruar eller äkta män m m hade samlats punktligt för avresan till Norrtälje från busstationen i Enköping. Sällan har man skådat ett så glatt resesällskap tåga in i den väntande bussen. Resan startade och man kunde redan då spåra tankebubblor hos en del om smörgåsbordet ombord på båten. Efter information och små tips från Kai Valli om var man handlade den obligatoriska basturökta skinkan och oxfilen förmånligast, fortsatte resan.

Stämningen var hög, men redan i Uppsala började man hos en del märka vissa symptom som tydde på svält, vilket i

och för sig var ganska naturligt, då flertalet inte hade ätit på hela dan med tanke på det nämnda smörgåsbordet. Och så stod vi där med biljetten i handen i den kö, som slingrade sig sakta men säkert genom biljettkontrollen, och helt plötsligt var vägen fri. Med raska och spänstiga steg började klättringen upp för landgången till den väntande båten. Efter att man så småningom le-

tat sig fram till sin hytt, började den spännande klättringen i trappor upp och ner för att söka rätt på matsalen. Innehållet i båten vid tidpunkten strax före avgång brukar mest likna ett myrsamhälle, där folk springer här och tvärs letande det ena efter det andra. I trappor och gångar, som så småningom ledde till matsalen märkte man idel bekanta hungriga blickar. Dom mest rutinerade spelarna hade inga större svårigheter att komma åt smörgåsbordet utan med en elegant pendelrörelse, som är väl intränad från bowlingen, lyckades

de få in armen i alla trängda lägen och ingen rätt gick dom förbi. Vårre var det med oss supportere som försökte med kägeltaktiken, d v s genom att fälla de tio närmaste, men tyvärr var det oftast en sån här "pendlare" som stod närmast, och den fick man ingen riktig träff på. Efter sådär en 5-10 backningar, några elefantöl och kanske även en Finlandia stod hela sällskapet att känna igen — glada, avstressade och förväntansfulla, precis som vid starten från Enköping.

Kloten som spelarna hade haft med sig på resan i små väskor hade satt sig på ett annat ställe vid det här laget. Och detta observerades, inte bara utav omgivningen, utan också av spelarna själva. Hur skulle man nu bli av med dem? Ett febrilt taktiksnack i den högre skolan följde, där alla förslag om att springa runt på däck eller upp och ner i trappor avsågs. Dans var ett beslut som bifallades med acklamation och aldrig har det väl dansats så ombord på Siljalinens båtar. Det var inte utan orsak 2:e styrmannen ombord med orolig min inspekterade parkettgolvet — tyvärr fick vi aldrig reda på om man var tvungen att kalla på en golvläggare i Åbo för omläggning av dansgolvet.

"Gomorrön vi är framme om en halvtimme", hördes på sjungande svenska

utanför hytten. Är natten verkligen så kort frågade man sig när man stod och borstade tändarna beredd att gå till sängs. Med ömmande fötter och lite träningsstelhet här och där tog man sig upp till matsalen för en välbehövlig frukost.

Det var med misstänksamma blickar tullmännen granskade vårt sällskap när vi passerade tullen. Speciellt då på Carl-Rune Helfridsson, som med full kraftansträngning släpade sig genom tullen med den väska, som innehöll priser i form av kristall och silverpjäser och det kanske hade blivit svårt att förklara i tullen vad han hade fått dessa, om han blivit tagen. Men det var väl Carl-Runes oskyldiga uppsyn som gjorde att han kom igenom.

Framme i Finland och Turku (Åbo). Efter installering på det fashionabla hotellet Societetshuset bar det iväg med fortfarande ömmande fötter på varuhus och saluhallsinköp. Aldrig har väl fruarna visat sådan gnista och inspiration som denna morgon, medan man själv tappat lite av den ombord på båten kvällen före. Med den ena skink- och oxfilekassen efter den andra fylldes hotellets kyl så att den var sprängfärdig. Det var inte utan orsak portieren flyttade sin arbetsplats några meter längre bort från kylen för att slippa bli begravad i oxfile, ifall kylen inte stoppade för påfrestningarna.

Det är inte »klot» vad bra vi är!

Söndag morgon och allt klart för den stora matchen mot Aerator samt KM för både damer och herrar. Det började med att Bahcolaget överlämnade "Bahcomedaljen" till sina motspelare, vilket var ett uppskattat inslag. Matchen började lite trevande för de våra. Efter första serien, matchen skulle spelas om åtta serier, ledde Aerator med ett 50-tal poäng, men redan efter andra serien övertog Bahco ledningen och höll den sedan ända till slutet, så att skillnaden i slutprotokollet blev förkrossande 609 poäng.

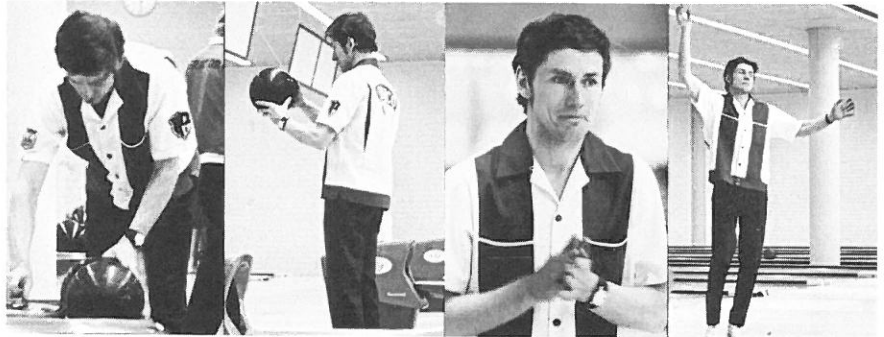
I det individuella spelet tilldrog sig de flestas intresse till en person, nämligen Kjell Lövgren, som började på ett fenomenalt sätt och hade efter fyra serier 832 poäng. Alla väntade sig en över-skridning av 1600 poäng, drömgräns för

Kai Valli delar ut »Bahco medaljen» till Heikki Virtanen.

alla bowlare, men så höll en svullen tumme på att spolierna den fina början och spänningen var på topp inför de sista slagen. Kjell lyckades efter en nervpåfrestande omgång nå 1602 poäng. Det resulterade i en överlägsen seger i klubbmästerskapet och i den individuella kampen i matchen mot Aerator. Inte nog med denna framgång utan Kjell erövrade även 1:a pris i hallens månads-tävling.

En mästare i aktion

I skuggan av de manliga spelarna gjorde damerna upp om klubbmästerskapet, där Kerstin Johansson nådde förnämliga 1225 poäng och slog med det resultatet flera av dom manliga spelarna. Dom tre andra flickorna visade också på fina takter, så gubbarna får se upp!

För att den oinitierade skall få ett begrepp om vad Kjells 1602 poäng är värda, så kan nämnas att i årets SM-tävlingar (stora och B) som visserligen spelades om 16 serier, hade Kjell om man förutsätter att han skulle ha gjort en lika fin 8-serie till och alltså kommit upp i 3204 poäng ha placerat sig på 11:e plats i stora SM och 2:a plats i B-SM. Kanske har vi redan nästa år en spelare som kan mäta sig med landets bästa? Varför inte flera?

Knallpulverpistol till Mats Lindberg

Efter matchen följde bankett med pris-

utdelning. Som väntat överöstes Kjell med priser och hotet om att bli tagen i tullen som misstänkt för något inbrott i någon silver- och kristallbutik hade överflyttats från Carl-Rune till Kjell.

Det mest bejublade priset fick Mats Lindberg, som fick Aerators "jumbopris" för siste Bahcoit i laget. Priset var en knallpulverrevolver, vilket glädde Mats oerhört.

Efter prisutdelningarna följde så tacktal till höger och vänster. Det applåderades och hurrades. Först och främst riktade sig tacken till Kai, Carl-Rune och Heikki Virtanen (Aerator), vilka hade hållit i trådarna så att resan blev av. Dessutom hördes en tacksam röst från en äkta man, som förklarade att sedan hans fru började spela bowling, hade hon blivit ännu gladare hemma. Det förstod han sen han fått följa med på den här resan och fått träffa hela det glada gänget.

Dagen i Åbo avslutades med en mycket intressant busstur runt Åbo med guide. Vi såg Åbo domkyrka, Åbo slott och hantverkarstan från 1700-talet, den enda del av Åbo som blev kvar när staden blev nästan helt nerbränd år 1827. Dessutom besökte vi torget där julfriden i Finland förkunnas varje år, en tradition

sen Finland blev självständigt. Vi fick även se ett bostadsområde där en stor man, som ännu inte har kommit till historieböckerna blivit född, allt enligt egen utsago: Kai Valli.

Timmarna gick och det stod inte på, förrän vi åter stod där med våra fullproppade väskor och var på väg hem. Ett gäng som vid det här laget var något slitet, men fortfarande var på ett strålande humör.

När båten började närma sig Norrtälje, började planerna om hur den svenska tullen skulle luras på eventuell konfekt. Det var fruarna, dom såg väl oskyldigare ut, som skulle gå en bit före med "värdesakerna" medan männen avvaktande skulle följa efter. Man skulle kanske snacka världsvant med sin partner och passera tullen genom att låtsas som "Vadå, finns det tull mellan nordiska länder?" Det fanns varianten: "Du, kan du ta den

här för jag glömde min rock kvar på båten?" Och så var det då vi som med rent samvete skulle passera tullen med våra väskor, som innehöll en smutsig pyamas, några kalsipper, strumpor och toaprylar och blev tagna. Och medan vi stod där och blev visiterade av tullen bara för att konstatera, här fanns ju ingenting att förtulla, kunde dom som hade en flaska parfym för mycket passera stilla och lugnt.

När vi så småningom var framme i Enköping på måndagsförmiddagen var alla helt överens om att resan varit toppen och skall göras om igen om två år. Nästa år kommer Aerator hit på motbesök och då får man verkligen hoppas att även om vi inte har hallen färdig i Enköping, så ska den vara på god väg för den behövs verkligen!

andra sektioner om att ta upp liknande utbyten. Det ger framförallt dom anhöriga tillfälle att träffa dom vi umgås med på en del av vår fritid, dessutom ger det en krydda på en lång säsong att få komma ut ett tag och lufta sig.

Vi får även rikta en uppmuntran till

Stilstudier, priser och resultat

Blir det strajk...äsch, men man kan ju inte lyckas varje gång tycks Carl-Rune Helfridsson tänka.

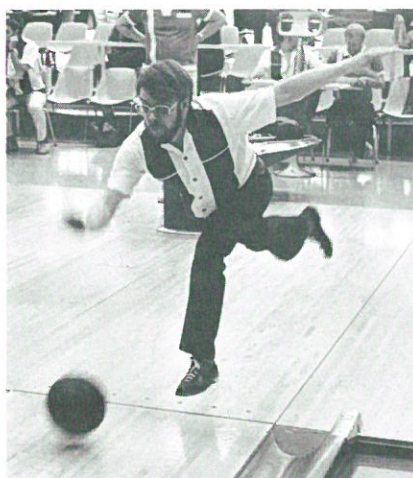
Staffan Nilsson

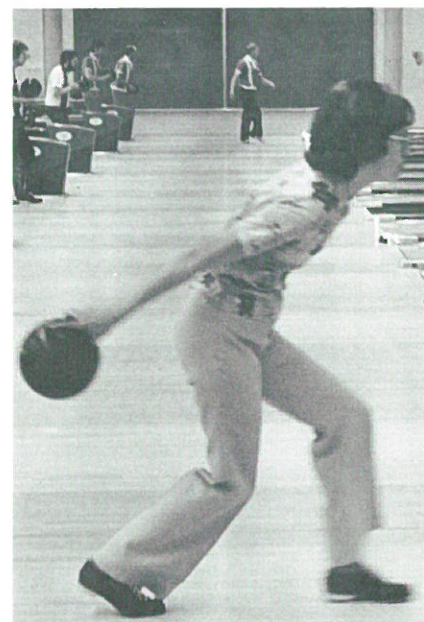
Intensiv protokollföring av Pekka Andersson

En sammanbiten motståndare

Mats Lindberg

Kerstin Johansson

Stig Zetterberg

Barbro Boman

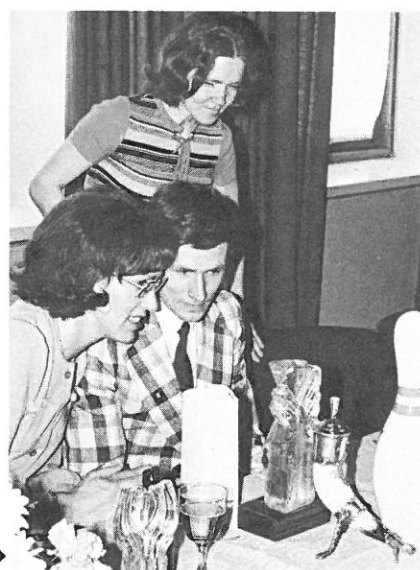
Ruth Hedberg

Åke Glarke tar emot lagpriset av Carl-Rune Helfridsson. Glada iakttagare fr.v. Holger Odeheim, Stig Zetterberg och Mats Lindberg

Kjell Löfgren får här sitt välförtjänta pris

← Så här glad blev Kerstin när hon fått priset som bästa dambowlare.

Segrarens lön, Kjell och hans priser beundras av Kerstin Johansson och Barbro Boman. →

Herrar

1	Kjell Löfgren	1602 poäng
2	Holger Odeheim	1480 "
3	Marcus Loden	1394 "
4	Stig Zetterberg	1345 "
5	Staffan Nilsson	1327 "
6	Pekka Andersson	1326 "
7	Åke Glarke	1309 "
8	Kai Valli	1295 "

9	Ragnar Andersson	1228 "
10	Arne Sund	1214 "
11	Mats Lindberg	1212 "
12	Gunnar Lindgren	1196 "
13	Jan Eriksson	1123 "
14	Gert Taxen	1106 "
15	C-R Helfridson	1090 "
16	Hugo Berg	1063 "

Damer

1	Kerstin Johansson	1225 "
2	Ruth Hedberg	967 "
3	Gun Johansson	912 "
4	Barbro Boman	791 "

Glädjande besked från golfsektionen!

Nu är golfbanan i Enköping på gång. Det blir en fin 9-hålsbana och den är färdig att tas i bruk under hösten 1974. Tills dess kan Du träna in en bra sving på träningskvällarna (måndagar 1800–2100) på träningsbanan vid Gröngarns-

åsen och kanske hinner Du också "gästspela" i Strängnäs.

Om Du ringer Bo Zachrisson eller Bertil Danielsson så får Du mera information.

Glad Sverigesommar till alla semesterfirare.

Glad Sverigesommar önskar i år Svenska Turisttrafikförbundet (STTF) alla semesterfirare. Det gör man med en ny färgsprakande broschyr fylld med roliga tips om resor och fritidsaktiviteter i Sverige. Prisexempel visar Dig att Sverige inte är så dyrt som Du kanske tror.

Den 16 maj börjar man dela ut broschyren gratis i alla turistbyråer, resebyråer och OK-stationer i hela landet och den 29 maj får Du den gratis i Pressbyrån när Du köper Din kvällstidning.

Motion ska vara roligt också

tycker STTF och ger exempel på sköna, gröna cykelturer i hela Sverige. Fotvandring och leva vildmarksliv gör Du kanske helst i fjällen, men det går också bra i t ex Dalsland, Bergslagen eller Tiveden.

Kanotsemester är något för Dig som drömmer om indianliv nära naturen. Tänk Dig att glida fram på tysta vatten.

Om konditionen kanske inte känns riktigt som den skulle, är kanske en håll-i-form-vecka ett lockande alternativ. Du bor bekvämt sju dygn på hotell, motionerar under läkaruppsikt och äter sunt och gott. För det får Du betala drygt tre hundralappar - nog är det värt det att bli slankare, piggare och gladare.

Fiska är härlig avkoppling

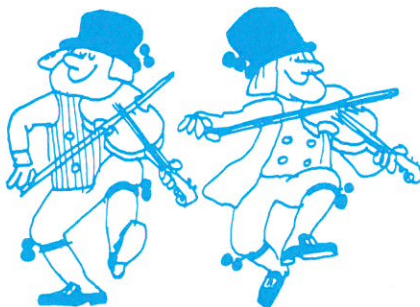
anser ungefär 2 miljoner svenskar. Så många är det nämligen som har fritidsfiske som intresse. Och inte behöver Du ha märkvärdig utrustning för att njuta av stillheten och spänningen vid fiskevattnet. Det räcker med att Du skaffat ett fiskekort.

Bästa - och billigaste - semestern menar många är att campa nära bra fiskevattnet.

Du får fakta om standarden på Sveriges 525 auktoriserade campingplatser i broschyren, om campingkortet och sommarkyrkan.

Båtsemester är inte bara för båtägare längre. Nu kan Du hyra Dig en båt för sommaren - om Ni är några stycken som delar på kostnaderna så behöver det inte bli mycket dyrare än att hyra stuga. Tips om segelkurser får Du också.

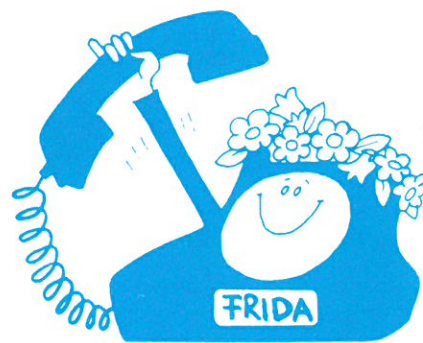
Musik, teater och folkfester

i hela Sverige hela sommaren - det är något Du har glädje av att känna till var Du än tänker semestra. Spelmansstämmor för Dig som gillar folkmusik, marknader för Dig som vill göra fynd och teater under bar sommarhimmel - Du har bara att välja.

Gör en utflykt när Du tröttnar på badstranden, fiskevattnet eller stugtomten! Det finns massor att se i Sverige och mycket närmre än Du anar. Du kom-

mer att bli förvånad över att det finns så många trevliga utflyktsmål som Du inte kände till.

Du vet väl att Du kan ringa till Frida och få aktuell information om vad som händer i trakten varje vecka hela sommaren! Frida är en automatisk telefonsvarare som finns i varje län i Sverige. Numren till alla Fridorna hittar Du i broschyren.

Spara broschyren hela sommaren!

Det här är bara några smakprov på vad Du hittar i broschyren. Du får t ex också tips om hur Du reser och bor billigt med rabatt.

Skaffa Dig broschyren när Du börjar planera för semestern! Och spara den sedan hela sommaren. Du kommer att få lust att titta i den många gånger. Inte minst för att den innehåller så många underbara färgbilder.

Låt broschyren gärna ligga i bokhyllan eller i bilen så att Du inte tappar bort den.

Glad Sverigesommar!

